

**Greinargerð um verndun vatnsbóla og
aðrennslissvæða þeirra undir Ingólfsfjalli**

**Freysteinn Sigurðsson, Þórólfur H. Hafstað, Stefán Örn
Stefánsson**

Greinargerð FS-PHH-SÖS-91-03

15.04.91

FS/PHH/585-91/03

SAMVINNUNEFND UM SVÆÐISSKIPULAG ÖLFUSHREPPS, HVERAGERÐIS- OG
SELFOSSBÆJA.

GREINARGERÐ UM VERNDUN VATNSBÓLA OG AÐRENNSLISSVÆÐA ÞEIRRA
UNDIR INGÓLFSFJALLI.

Á fundi samvinnunefndar á Selfossi 8.3. sl. var óskað eftir
nánari skilgreiningu á vatnsverndun og takmörkun landnotkunar í
suðurhlíðum Ingólfsfjalls og samþykkt að ljúka kafla um
vatnsverndunarmál innan eins mánaðar svo sveitarstjórnir gætu
fengið hann til umfjöllunar.

Á fundum samvinnunefndar hefur áður verið lagt fram yfirlit um
rannsóknir á vatnstökusvæðum í Ölfusi og verða þær ekki tíundaðar
hér en heimildaskráin birt hér með.

Ein greinargerðin er þó sérstaklega mikilvæg í þessu tilviki en
það er greinargerð þeirra Freysteins Sigurðssonar, Guttorms
Sigbjarnarsonar og Þórólfs H. Hafstað frá jan. 1989: Verndun
vatnsbóla Selfossbæjar, -Vatnstökusvæði undir Ingólfsfjalli.

Á meðfylgjandi uppdrætti í mkv. 1 : 10.000, sjást vatnstökusvæðin
fjögur, sem nú eru nýtt undir Ingólfsfjalli:

1. Vatnsveitan Berglind fyrir bæi í austanverðu Ölfusi
2. Árbæjarlindir, gefa um 55 l/s
3. Fossneslindir, við gömlu vegamótin, gefa um 15 l/s
4. Hellislind, nýjasta vatnstökusvæðið, gefur um 30 l/s

Þrjú síðast nefndu svæðin eru nýtt fyrir Selfoss og nágrenni
og þaðan nást um 100 l/s af sjálfrennandi vatni í vatnsgeymi við
núverandi vegamót. Vatnsgeymirinn tekur um 1200 m³.

Vatnstökusvæðin verði skilgreind sem vatnsverndunarsvæði I,
- brunnsvæði.

Þau skulu algerlega friðuð fyrir allri óviðkomandi umferð og
framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna
vatnsveitunnar.

Núverandi vatnstökusvæði verði girt mannheldum girðingum og sett
verði hlið vegna nauðsynlegrar umferðar starfsmanna
vatnsveitnanna.

Svæðin verði skilgreind nokkuð rúmt, í sumum tilvikum allmiklu
stærri en nú er. T.d. verði svæðið umhverfis vatnsveitu
Berglindar um 4-5 sinnum stærra en núverandi girðing.

Girðingar umhverfis vatnstökusvæðin við Árbæjarlindir og
Fossneslindir verði láttnar ná upp fyrir gamla veginn og nýr slóði
fyrir gangandi og ríðandi umferð verði malborinn norðan eða ofan
þeirra girðinga.

Aðrennslissvæði vatnsbóla verði skilgreint sem vatnsverndunarsvæði II,- grannsvæði.

Vatnsvinnsla hefur þar forgang umfram aðra landnotkun innan svæðisins.

Svæðið nær frá Silfurbergi í vestri og austur fyrir Fjallstún, niður fyrir gamla þjóðveginn meðfram skurðum sunnan Ingólfsfjalls að Grímsnesvegi og með brúnum fjallsins að ofan, sjá kort.

Við ákvörðun stærðar svæðisins hefur verið tekið mið af jarðvegsþekju og grunnvatnsstraumum, sem stefna að vatnstökusvæðum.

Innan þessa svæðis skal ekki leyft að hafa birgðir af eftirtöldum tegundum efna: olíu, bensíni eða skyldum efnum, vegsalti, eiturefnum til útrýmingar á skordýrum eða gróðri, áburði (tilbúnum eða af öðrum toga), né öðrum efnum sem mengað geta grunnvatn.

Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarhúsa eða þ.h. innan svæðisins. Vegalagnir, áburðarnotkun og yfirleitt öll starfsemi innan svæðisins skal vera undir ströngu eftirliti.

Sem aðrennslissvæði allra núverandi vatnstökusvæða (vatnsbólanna), þarf svæðið ítarlega og varanlega vernd.

Efnistaka í hliðum fjallsins milli tveggja vatnstökusvæða eða beinna aðrennslissvæða þeirra fær ekki samrýmst ofangreindum kröfum til grannsvæða vatnsbóla.

Að mati sérfræðinga Orkustofnunar er efnistakan þegar komin austur yfir þau mörk, sem talið er verjandi, þ.e. austur yfir miðju keilunnar úr Djúpadal.

Frekari efnistöku til austurs í núverandi námu verði því þegar í stað hætt og gengið frá jarðraski þar með jöfnun og reynt að loka þar austustu holunni.

Auk þess sem efnistaka þar er komin miklu nær vatnstökusvæðum en heppilegt getur talist, er hætta á að besta uppgönguleiðin á fjallið spillist.

Heimilað verði að hreinsa efni úr námunni til vesturs innan marka þess svæðis sem nú þegar hefur verið hreyft, og tekið þar það efni sem hagkvæmt er talið að vinna.

Eftir það verði efnistöku innan svæðisins hætt. Gengið verði frá námunni, jafnað í skriðum og sléttað yfir. Tryggt verði að vatnshalli sé úr botni námunnar á yfirborði og sáð verði í sárin.

Svæðið verði girt. Gangandi mönnum og ríðandi verði leyfð umferð um hlið.

Byggingar, sumarhús, geymsluhúsnæði o.s.frv. verði ekki leyfð innan svæðisins, útivistarsvæði verði eingöngu leyfð í þeim mæli sem talið er samræmast verndunarákvæðum, bílastæði innan svæðis verði ekki leyfð, en gerð verði bílastæði við hliðin fyrir þá sem vilja ganga um svæðið. T.d. verði gert bílastæði við veg að núverandi malarnámi fyrir gönguferðir á Ingólfsfjall um Djúpadal. Allt svæðið verði undir ströngu eftirliti veitustjórna í Ölfusi og á Selfossi.

Í meðfylgjandi greinargerð Orkustofnunar er talið sennilegt að vinna megi a.m.k. jafn mikið magn af vatni sunnan fjallsins og nú er unnið þar, þ.e. um 100 l/sek til viðbótar.

Telja má víst að fyrir eðlilega byggðanotkun endist það út skipulagstímabilið eða næstu tuttugu ár.

Hins vegar er ljóst að þegar vatn þrýtur á þessu svæði er eðlilegast að leita norður með fjallinu austanverðu norður fyrir Alviðru, þar sem aftur kemur vatn upp úr lindum og dýjum á svipaðan hátt og sunnan undir fjallinu.

Þar er því talið eðlilegt, að beitt verði vatnsverndarákvæðum af sama tagi og sunnan undir fjallinu, þ.e. svæði norðan Alviðru ofan sjávarhjallanna verði einnig skilgreint sem vatnverndunarsvæði II, sem aðrennslissvæði vatnsbóla og væntanlegra vatnstökustaða og þar hafi vatnsvinnsla forgang umfram aðra landnýtingu.

Efnistaka í malarhjöllum getur þó komið til álita, einkum þar sem þegar hefur verið unnið efni. Um það þyrfti þó að setja sérstakar reglur eða gera um sérstakt samkomulag þar sem skýrt er kveðið á um magn, tíma, umgengni og frágang að efnistöku lokinni.

Að sjálfsögðu þarf að hafa samráð við landeigendur, þar eins og annars staðar um slíkar ákvarðanir.

Fjallið sjálft verði skilgreint sem vatnverndunarsvæði III, - fjarsvæði.

Svæði þetta er á vatnasvæði vatnstökusvæðanna bæði norðan og sunnan fjallsins.

Þar sem vitað er um sprungur eða misgengi á þessu svæði skal gæta fyllstu varúðar í meðferð þeirra efna sem nefnd voru hér að framan og geymslur fyrir slík efni verði ekki leyfðar á svæðinu.

Hugsanlegt er að sveitarstjórn geti sett sérstakar reglur um umferð, jarðrask eða mannvirkjagerð á svæðinu.

Í ofangreindum texta hefur verið beitt ákvæðum reglugerðar um hollustuvernd (gr. 21.2.1 - .4) og stuðst við skilgreiningar um vatnverndunarsvæði í Svæðisskipulagi Suðurnesja svo og greinargerðir Orkustofnunar, svo sem nefnt var í upphafi.

Reykjavík, 15.4.1991

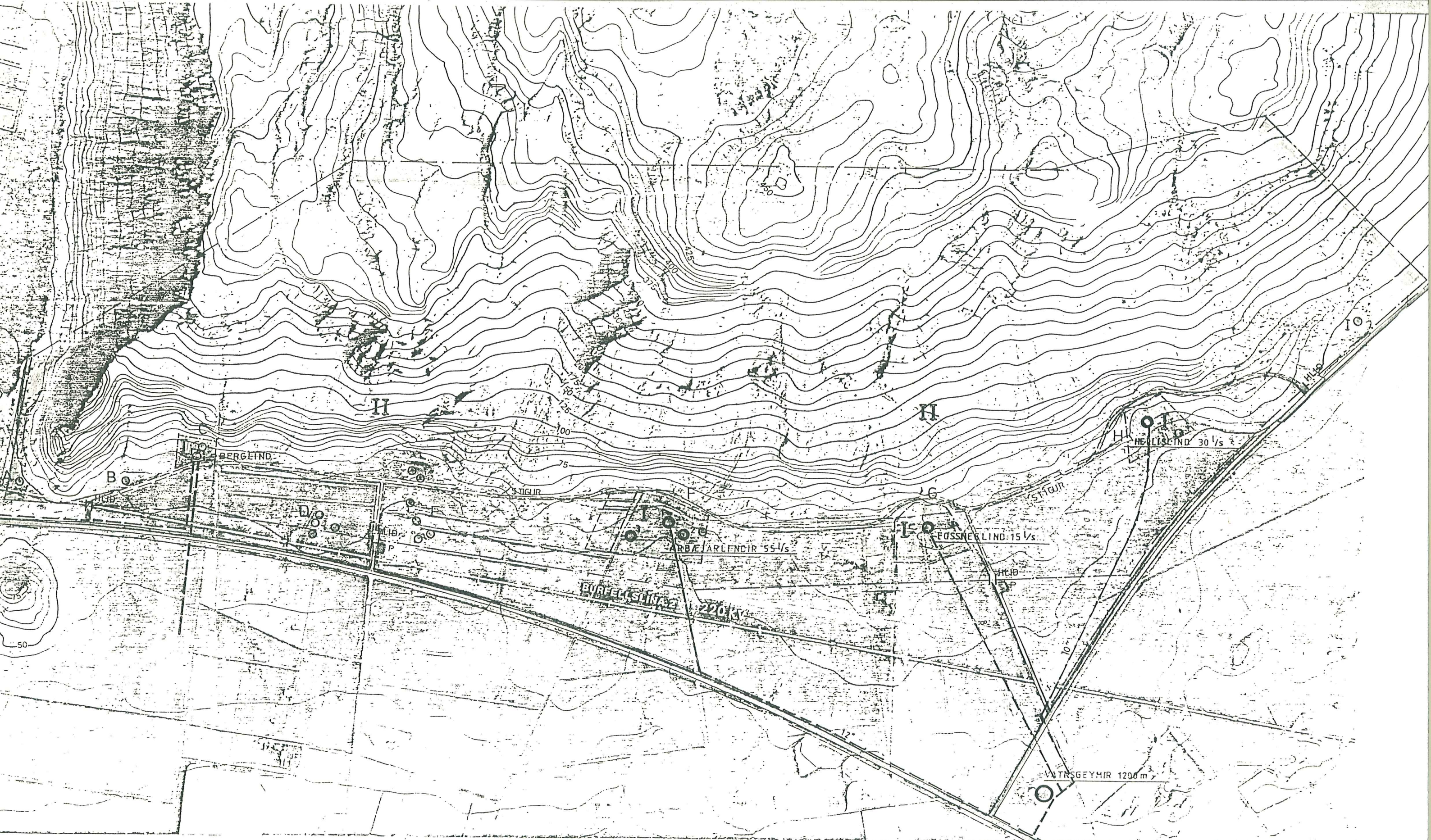
Freysteinn Sigurðsson

Þórólfur H. Hafstað

Stefán Örn Stefánsson

Fylgiskjal I: Kort af suðurhlíðum Ingólfsfjalls
í mkv. 1:10.000.

Fylgiskjal II: Greinargerð Orkustofnunar dags. 8.4.1991, -
Um lindir undir Ingólfsfjalli.

sept. 1975

ss-Kruger

- SKÝRINGAR
- I VATNSVERNDUNARSVÆDI 1 BRUNNSVÆDI
 - II " " 2 GRUNNSVÆDI
 - B LINDARSVÆDI
 - LINDIR
 - GIRT SVÆDI
 - - - - - VATNSLÖGN
 - ==== STÍGUR

VERNDUN VATNSBÓLA UNDIR INGÓLFSFJALLI
 Fylgiskjal I með greinargerð
 MKV. 1:10000
 SAMVINNUNEFND UM SVÆÐISSKIPULAG ÖLVUSHREPPS,
 HVERAGERÐIS- OG SELFOSSBÆJA

15.4. 1991.
 TEIKNISTOFAN SKÓLAVÖRÐUSTÍG 28, 101 REYKJAVÍK, S : 2 17 60
 STEFÁN ÖRN STEFÁNSSON